

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XXIV. Consuluit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

Innoc. acta eius irrita esse, quia quomodo potuit procedere, videl. solus noluit, eo autem modo, quo voluit procedere, videl. cū socio, nō potuit. Quare ita argumentari licet: Non valet actus eo modo, quo valere potest, nisi ad id se intentio operantis saltē implicite aut interpretatiuē extendat. Sed intentio Abbatis nequaquam fuit, vt in causa illa procederet solus: Quia interlocutoriē pronuntiauit, Cōiudicem suum immeritō recusatum esse, atque iudicandi potestatem retinere, ideōq; sine ipso se procedere non posse: Consequenter noluit aliter procedere. Ita bene notat hic Decius col. 3.

7 Corollarium. Iudex delegatus dubitans de potestate socij, vel eum repellere non valens, protestari potest, si non valeat sententia vt lata à duobus coniunctim, quōd valere debeat vt lata à se solo, vt singulariter hic notat Abb. n. 10. & sequitur Barbat. col. 7. Sin verò nihil protestatur, & sententia nomine collectiō feratur. *Nos condemnamus &c.* p̄sumptio est contra illum, quōd nolit solus iudicare p̄sertim si existimet, eum priuatum non esse, argum. l. qui in aliena, 6. §. Si is qui, ff. de acquir. hered. Qua simili ratione, si duotantum sint Capitulares, quorum vnus suspensus, vel inhabilis, & nomine amborum, seu collectiue decretum electionis sine protestatione formetur, *Nos eligimus*, puto irritā fore electionem: Alia verò ratio est, si plures electores sint, & vnus eorū suspensus, vel inhabilis: tum valebit decretum Capitulare cōparatione plurium. Quia locus est regulæ, reg. 37. in 6. Quōd inutile accedēs vtili illud vitare non debeat, vt notat Abb. n. 11.

CAPITVLVM XXIV.

Consuluit.

PARAPHRASIS.

Quæsitum erat ex Innoc. III. Si partes ad testium depositiones, aut earundē publicationes, vel sententiam definitiuam, peremptoriē citatæ sunt ad diem definitum, & altera ad vesperam diei non aduenerit, vt r̄m eadem die Iudex in negotio pro-

cedere debeat, vel differre in diem sequentem. Deinde, si vsque in sequentem diem expectatum sit, vt r̄m contumax iterum citari debeat, eō quōd in die partibus designata processum non fuerit. Ad hoc respondit Papa: Si Iudicis delegati iurisdicō die illo, ad quem partes citatæ sunt, non finiatur, secundū æquitatem expectandum erit in diem alterum: tum verò necesse non est, contumacem iterum citari; nisi gratiam ei Iudex facere velit. Sin autem potestas Iudicis vltra eum diem non extendatur, tum expectandum non est in diem sequentem, ne iudicialis potestas frustranea sit. Cauendum quoque, ne iudicium Ecclesiasticum ad noctem differatur: Tameñ enim secundū morem Romanum, dies (naturalis) à media nocte incipiat, & sequentis noctis media parte finiatur; ita vt quod etiam in dimidiatis noctibus actum est, perinde sit, ac si quauis hora lucis actum esset, l. more 8. ff. de ferijs; tamen quod attinet ad iudicia, congruum nō videtur, vt ea de nocte exerceantur. Porrò Iudex discretus, quando partes peremptoriē citat, non debet terminum nimis coarctare; nisi necessitas cogat.

SUMMARIUM.

1. Iudex citans partem ad certum diem, si in eo non compareat, expectare potest ad diem sequentem; non tamen tenetur, sed etiam absente parte procedere potest ad definitiuam sententiam contra contumacem.
2. Tenetur autem pars altera, que p̄sens est, expectare, si sequenti die iudicis iurisdicō non expirat; expensæ tamen maiores resarciri debent, si propterea maiores factæ essent.
3. Omnia negotia, v. g. contractus, transactiones, beneficiorum collationes, &c. ordinariē de nocte geri possunt, nisi ius scriptum aut consuetudinarium repugnet.
4. Iudex malè agit, de nocte iudicium instituen-

Kkkk 3

fituendo: si tamen partes nihil excipiant, acta valent.

NOTANDVM I. Iudex peremptorie citans partem ad certum diem, si in eo non compareat, expectare potest ad diem sequentem: Sed secundum iuris rigorem, expectare non tenetur; sed etiam absente ad definitivam sententiam procedere potest contra contumacem. Ratio prioris partis est. Quia secundum benignitatem tota dies parti citatae tribui potest ad cooperandum: consequenter iudicium differri in diem sequentem. Veruntamen si partibus presentibus ad diem constitutam Iudex non procedat, quia v. g. impeditus est, tum noua citatione opus erit, vti hic notant Abb. n. 4. Decius col. 2. Barbat. col. 6. Ratio posterioris est: Cum enim congruum non sit iudicia de nocte peragi, ideo pars citata ad certum diem, mature se sistere debet. Quare si in citatione ad certam diem, hora expressa non sit, ea intelligi debet secundum qualitatem peragendi negotij: Vt si Canonici citentur ad electionem faciendam xxiv. die Augusti, mane adesse debent: quia eo tempore electio peragi solet post decantatum officium de S. Spiritu. Et simili ratione, inquit Innocent. in c. cum nobis, de elect. n. 5. Abb. hic n. 5. Decius n. 4. Barbat. col. 6. Si Iudex consuetudinem habet certa diei parte, v. g. post meridiem iudicare, citatus ad certum diem eo tempore adesse debet.

Hinc inferunt idem Abb. & Decius, n. 2. Quod expediat parti contendenti, si Iudicem benignum ac sibi fauentem habeat, praesertim in istis arbitrarijs. Quare male agere ait Procuratores & Aduocatos, si Iudicem verbis exasperent.

Secundo infert idem Abb. n. 7. & 8. Cum Iudici hoc casu a iure concessum sit in diem sequentem iudicium prorogare, quod pars altera, quae praesens est, expectare teneatur: aded, vt si absq. Iudicis licentia discedat, tanquam contumax puniri possit. Neque obijci potest, talem termini productionem cedere in prauiudicium alterius partis, quae praesens est. Quia huius modici prauiudicij ratio habenda non est, l. si debitori, 21. ff. de iudi-

cijs. Sed aequum videtur, vt experia referantur, si propterea maiores fieri debeant, vti Gl. hic obseruat ver. gratiam fecerit, & sequitur Abb. n. 9.

NOTANDVM II. Si negotium speciali ratione non requirat, vt lucis tempore fiat, recte dicitur factum die x. Aprilis, dummodo ante medium noctis fiat. Et ordinarie, inquit Decius hic col. 4. omnia negotia de nocte geri possunt, nisi ius scriptum, aut consuetudinarium repugnet, sic v. g. contractus, transactiones, testamenta, beneficiorum collationes nocte institui non prohibentur, vti Decius loco cit. exemplificat. Sed numquid iudicarius processus irritus censeri debet, si de nocte adhibitis sufficientibus luminarijs institutus sit? Respond. Partes opponere se possunt, ne iudicium de nocte instituat. Sin autem nihil excipiant, adeoque tacite consentiant, licet male agat Iudex, si seclusa necessitate, de nocte iudicarium processum peragat, tamen acta valere videntur: cum nullo iure irrita esse legamus. Multa enim fieri prohibentur, quae tamen si facta sint, subsistunt, c. ad Apostolicana, 16. de regul. & monet hic Gl. ver. tenebras, & Hostiensis apud Barbat. in hoc c. post medium, contra Innoc. hic n. 5.

CAPITVLVM XXV.

Insinuante.

PARAPHRASIS.

Robertus controuersiam habebat cum Thoma de iure parochiali: Eam Innoc. III. commiserat Episcopo Vigoriensi, eiusdem Officiali, & tertio cuidam, hac formula, vt si non omnes possent, Episcopus cum eorum altero cognosceret. Accidit autem, vt lite iam contestata, ante definitivam sententiam Episcopus Robertum in familiarem suum ascisceret, ex quo etiam dicti Officialis familiaris effectus est: ita vt vterque tanquam suspectus a Thoma recusari potuerit. Quamobrem is intelli-

gens